

گفت‌و‌گو ۳

مصاحبه با کارگردان نمایش «در سایه‌سار سوگ سکوت»

روایت یک خطبه تاریخی در قاب نمایش

هم‌زمان با دهه سوم ماه صفر، حوزه هنری قم نمایش «در سایه‌سار سوگ سکوت» را در سالن «ماه» شهر قم روی صحنه برد. آنچه این نمایش را متفاوت می‌کند، این است که تمامی عوامل این نمایش از کارگردان تا بازیگران و عوامل صحنه از اعضای «باشگاه تئاتر تجربه» هستند. باشگاه تئاتر تجربه مدلی از تربیت نسل در حوزه نمایش است که در حوزه هنری قم اجرا شده است. گفت‌وگویی درباره تازه‌ترین نمایش و خروجی این باشگاه با مریم حیدری، کارگردان نمایش «در سایه‌سار سوگ سکوت» داشته‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

■ ■ ■

داستان نمایش شما درباره چیست؟
روایتی است از ورود کاروان اسرا به بارگاه یزد و خطبه خوانی حضرت زینب(س). این نمایش تاکی و در کجای روی صحنه بود؟

از ۱۸ تا ۲۲ شهریور ماه هر روز رأس ساعت ۱۸ در پلاتو ماه خانه نمایش روی صحنه رفت. پلاتو در انتهای خیابان خاکفرج، جنب نمایشگاه دائمی و در فرهنگسرای جوان قرار دار.

آیا اجرا در سالن پلاتویی تجربه خوبی بود؟

بله شرایط اجرا را دارد ولی کار می‌تواند در سالن بزرگ‌تر و با نامشaji بیشتر هم اجرا شود.

دکور شما با مضمون نمایش همخوانی دارد، این دکور چطور شکل گرفت؟
این دکور از طرح اولیه کارگردانی شکل گرفت، چون ما داستانی از یک خطبه را روایت می‌کردیم. کتاب‌ها و برگه‌های آویزان در اطراف سن ما را در رساندن هر چه بیشتر مفهوم روایتگری یک اتفاق تاریخی کمک می‌کند.

ظاهراً شما این کار را پیش از این هم روی صحنه برده بودید، چه شد که به فکر اجرای دوباره کار افتادید؟

بله، ما ابتدا این کار را به شکل کلاسی و در اختتامیه پایان دوره تئاتر حوزه هنری قم اجرا کردیم، ولی خیلی علاقه داشتیم این نمایش به صورت حرفه‌ای تر و در قالب عموماً اجرا شود. این شد که تصمیم به تمرین و اجرای دوباره آن گرفتیم.

آماده‌سازی دوباره اثر چقدر زمان برد؟

حدود ۱ماه برای اجرای دوباره این نمایش تمرین داشتیم.

سختی‌های کار شما در این نمایش چه بود؟

سختی‌های تئاتر و هنر از کسی پوشیده نیست. مسائل مالی مهم‌ترین دغدغه هنرمندان بوده و است و کار ما هم از این قضیه مستثنی نبود.

از این کار چه چیز برای شما به یادگار خواهد ماند؟

پشتکار و همدلی بجهه قطعاً هیچ وقت فراموش نخواهد شد.

ظاهراً تمام اعضای نمایش شما از اعضای باشگاه تئاتر تجربه بودند.

کمی درباره این باشگاه و قاعده شکل‌گرفتن یک کار در آن برای‌مان بگویید.

همه‌ما از اعضای باشگاه تئاتر تجربه بودیم. این باشگاه در کار گروه‌های مختلف فعالیت می‌کند. بازیگری، کارگردانی، طراحی صحنه، لباس، نور و موسیقی تمام عوامل یک نمایش در این باشگاه به هم کمک می‌کنند تا یک اثر روی صحنه برود.

گفت‌و‌گو یک

گفت‌و‌گو با کارگردان یک نماهنگ متفاوت

«امانت عشق» جنبه جهانی دارد

■ مجیر عطازنی

نماهنگ «امانت عشق» با صدای محمد اصفهانی، کارگردانی محمدرضا حاجی غلامی، آهنگسازی فرید سعادت‌مند و شعر محمدمهدی سیار با محوریت پیاده‌روی اربعین و موضوع بازگشت به امانت الهی در فطرت انسان و رهایی از حیرانی با کمک جست‌ن از کشتی نجات امام حسین(ع) تولید و منتشر شد. در این اثر برای اولین بار یک تصویر نمادین سه‌بعدی از یک کشتی با پادبانی از خیمه عزاداری‌های سیدالشهدا(ع) و ستون‌هایی از علم‌ها و پرچم‌های سرخ و سبز و نمایه‌هایی از چراغ مشاهده می‌شود. در نماهنگ همچنین دو محور نور و هدایت

البته گاهی هم ذهنیت‌های خود من خط و ربط را مشخص می‌کرد.

به نظر شما این اثر چقدر توانسته حس و حال پیاده‌روی اربعین حسینی را منتقل کند؟

حماسه اربعین تجلی هدایت و نجات است که در آغاز این نماهنگ شروع می‌شود. هر مسیری که به امام حسین(ع) وصل شود، مسیر نجات و هدایت است. در این نماهنگ انسانی را داریم که در مسیر پیاده‌روی اربعین در راه نجات قدم می‌گذارد. سعی کردیم تصویری از این راهپیمایی را که نشانه دلدادگی به امام حسین(ع) و مهربانی مردم در این مسیر است، بازمانی کنیم.

حضور محمد اصفهانی در موفقیت و انتشار این نماهنگ چقدر مؤثر بوده است؟
متخصص موسیقی معتقدند این قطعه موسیقی بسیار فنی و تخصصی است. همچنین محتوا و شعر اثر جنبه جهانی دارد و محدود به زمان و مکان خاصی نیست. صدای محمد اصفهانی

فرهنگی

فرهنگی ۶۰ ۸۸۵۲۳۰

درد

در این نماهنگ انسانی را داریم که در مسیر پیاده‌روی اربعین در راه نجات قدم می‌گذارد. سعی کردیم تصویری از این راهپیمایی را که نشانه دلدادگی به امام حسین(ع) و مهربانی مردم در این مسیر است، بازمانی کنیم

و تصویر، هم‌زمان پیش می‌رفتیم. این تجربه متفاوتی بود که در هر سه عرصه اثر گذاری داشت.

مختصری درباره مراحل تولید، عوامل و فضای یزد برای ساخت اثر توضیح دهید.

به نظر من یزد در حوزه سینما و تلویزیون در حال رسیدن به بلوغ است. رفته‌رفته می‌شود ادعا کرد. ما بهترین‌ها را در این حوزه در سطح ملی، در یزد داریم. جالب است که اکثر این دوستان همچنان در یزد ساکن هستند و می‌شود کارهای بومی خوبی در این استان تولید کرد. این اثر تقریباً با استعدادهای جوان و فعال یزدی در بعد تولید یک کار کاملاً بومی است. از لحاظ نقشه مکانی هم باید بگویم با توجه به شرایط کار بخشی از آن در بوشهر و بخش اصلی در شهرستان بافق یزد تولید شد. در کل تولید این نوع آثار بسیار سخت و پیچیده است. با توجه به اینکه صحنه‌های اربعین را نمی‌توانستیم در فضای واقعی داشته باشیم، بازسازی آن کار سنگینی بود. تصویربرداری صحنه‌های بوشهر هم در اوج گرما بسیار دشوار بود و گاهی دوربین در دمای بالا نمی‌کرد.

حوزه هنری چگونه می‌تواند در جریان تولید و انتشار چنین آثاری، تأثیر گذاری بیشتری ایفا کند؟

حوزه هنری موتور محرک تولید آثار اینچنینی باید باشد که تاکنون بوده‌است. حوزه هنری یزد این روزها‌های کار بسیاری از آثار هنری است و این رویه جدید به نظر کم‌کم اثر گذاری خوبی در حوزه فرهنگ و هنر خواهد داشت، به خصوص در سینمای یزد که ظرفیت بسیار بالایی دار. کم‌کم باید راه‌ها را باز کرد برای کارهای بزرگ‌تر و این شدنی است. من از دوستان حوزه هنری یزد و بقیه دوستانی که بابت این نماهنگ همراهی کردند، تشکر می‌کنم.

اگر مطلب ناگفته‌ای درباره نماهنگ دارید بفرمایید.

این نماهنگ تلاش بسیاری از دوستان هنرمند، فنی و اجرایی است و من، کمترین نقش را در تولید این اثر داشتم. همین‌جای همه آنها تشکر می‌کنم، به خصوص مشاور پروژه حجت‌الاسلام سیدمحمدجواد صداقت‌کشفی که همراه همیشگی این پروژه بودند. هدف تولید اثر در حوزه انسانیت و آزادی‌گی بود و امیدواریم صاحب خود اثر به همه دوستانی که زحمت کشیدند نگاه ویژه‌ای داشته باشند و بر کات این کار شامل حال من شود.

موجب زیبایی بیشتر این نماهنگ و نگاه ویژه مخاطب به آن شده‌است. از همان ابتدا خواننده مورد نظر همه گروه تولید به ویژه فرید سعادت‌مند، محمد اصفهانی بود و خدا را شکر شرایط همکاری با این خواننده محبوب مهیا شد.

درباره تجربه همکاری با فرید سعادت‌مند توضیح دهید و اینکه چقدر از ایده‌های ایشان در ساخت این اثر بهره بردید؟

من با فرید سعادت‌مند سال‌هاست همکاری دارم و از افتخار اتم حضور کنار ایشان است. خدا را شکر آثار خوبی را در حوزه‌های مختلف با همکاری هم تولید کرده‌ایم. این آهنگساز یزدی از بهترین‌های موسیقی ایران است.

فکر می‌کنید شعر این اثر چه سهمی در توفیق کار دارد؟

من با آثار محمدمهدی سیار آشنا بودم ولی فرصت همکاری با این شاعر را نداشتم و این احساس را داشتم که با شعر فاخری روبه‌رو خواهیم شد. نکته مهم این بود که در شعر و موسیقی

درباره نمایشی که منجر به رضایت در دو پرونده قتل شد

از لغزش قطار تالرش دل

رضا عظیمی ایزل

جشنواره بسیج و جشنواره ایثار شد. همچنین رتبه‌های اول کارگردانی و اول بازیگری را هم از آن خود کرد.
دلیل ارتباط خوبی که این نمایش با مخاطبان پیدا کرد چیست؟
به نظر من نمایش دل لرزه توانسته است ارتباط خیلی خوبی با مخاطب برقرار کند. قاطعانه می‌توانم عرض کنم که در بین حدود ۲۰۰ اجرایی که این نمایش داشته، توجه مخاطبان زیادی را به خود جلب کرده است. دلیل این موضوع هم به نظر من این است که جشنواره بسیج و جشنواره ایثار شد. همچنین رتبه‌های اول کارگردانی و اول بازیگری را هم از آن خود کرد.
دلیل ارتباط خوبی که این نمایش با مخاطبان پیدا کرد چیست؟
به نظر من نمایش دل لرزه توانسته است ارتباط خیلی خوبی با مخاطب برقرار کند. قاطعانه می‌توانم عرض کنم که در بین حدود ۲۰۰ اجرایی که این نمایش داشته، توجه مخاطبان زیادی را به خود جلب کرده است. دلیل این موضوع هم به نظر من این است که

دیدن اجرای‌مان در یزد دعوت کرد. این دعوت هم‌زمان شد با حادثه قطار (بر خورد قطار با بیسل مکانیکی در صبح روز ۱۸ خرداد ۱۴۰۱، در ۵۰ کیلومتری طبس)، باارخ‌دادن این حادثه، با ایده‌ای مواجه شدم و نمایشنامه دل لرزه حاصل آن ایده است.

از جوایز و اجرهای این نمایش دل لرزه بگویید.

دل لرزه با عنوان اثر فاخر ملی در سال ۱۴۰۱ انتخاب شد. حدود ۴۰ کسب در تئاتر شهر تهران اجرا داشتیم که با استقبال خوبی هم روبه‌رو شد. این

نمایش در جشنواره ملی تئاتر رضوی برگزیده شد، همچنین حائز رتبه برتر در جشنواره بین‌المللی امام‌رضان(ع) و

درباره رمان

«ترکه‌باز»

ترکه‌بازی در تلاطم تاریخ

■ سیدعلی مدد زیدی

استخوان‌بندی قصه را بارها و بارها از طرق مختلف هم دیده‌ایم و هم خوانده‌ایم. روستایی در نواحی دوردست که مبتلا به یک خان طماع ظالم است، خانی که همواره در راستای منافع خودش، اهالی روستا را قربانی بلایای مختلف می‌کند و اولین قربانی‌اش در داستان هم جوانی است بخت‌برگشته که کل زندگی‌اش را وقف ترکه‌بازی (نوعی بازی سنتی در میان ایلات بختیاری) کرده و حالا از قبل رفاقت با پچه خان مسیر زندگی‌اش به ناکجا‌باد ختم می‌شود. البته طبق همان الگوی همیشگی، اوضاع به همین منوال، بخت‌برگشته و سیاه باقی نمی‌ماند. یکی

دیگر از جوانان روستا که از قضا او نیز به همین ترکه‌بازی شهره است، پس از پشت سر گذاشتن ماجراهای گوناگون، نگاهش به زندگی تغییر می‌کند و سراخر در پایان‌بندی داستان در قامت یک قهرمان وارد صحنه می‌شود و می‌کوشد تا خان را از مسند قدرت پایین بکشد، با وجود این نویسنده در ترکه‌باز دست به قلم نشده است صرفاً فقط یک داستان خشک و خالی تحویل مخاطب بدهد و برسد. مقدمه کتاب اتسفر حاکم در قصه را اینگونه توصیف می‌کند: «بُرشکن رمانی بومی درباره اوضاع یکی از مناطق چهارمحال‌وبختیاری در اواخر دوره قاجار با محوریت انتقاد از رسمی به همین نام. رمان ترکه‌باز که اکسون پیش‌روی شماسبت، پیش از بُرشکن نوشته شده و تقریباً در همان حال و هواست.»

در اثر غیر از قصه و کلیدواژه‌شدن یکی از سنت‌های قدیمی ایلات بختیاری، خواننده بسا دو مؤلفه دیگر هم مواجه می‌شود؛ چهارمحال‌وبختیاری و تاریخ. نویسنده به وضوح با استفاده از واژگان محلی، ابزار تصویرسازی و اشاره به جزئیات (از پوشش تا معماری) تلاش کرده است روح نواحی بختیاری را در فضای اثر تزریق کند، مناطق بختیاری‌نشینیه که در اواخر دوران قاجار و اوایل مشروطه نفس می‌کشند. در کنار ماجرای روستا و اهالی و کشمکش‌های‌شان، مر حوم شهری‌کی به وسیله حضور انگلیسی‌ها در روستا و ارتباط چند تن از شخصیت‌های داستان با جریان مشروطه‌خواهی، پای تاریخ و سیاست را هم به قصه باز می‌کند که به نظر بافنده این خطوط جناب مؤلف با این ترفند تلاش کرده است در ذهن مخاطب میان جریان جاری در قصه و تاریخ نوعی رابطه استعاری به وجود آورد، به این شرح که همان‌طور که مردم روستا با انفعال یا تبعیت از خان، برای ساختار ظلم مجال تازش فراهم کردند، در سیاست‌نیز همین قاعده پابرجاست.

قصه از زاویه سوم شخص و در ۶۶بخش کوتاه‌کوتاه روایت می‌شود که تقریباً هر بخش با یک پرش، مخاطب را به زندگی یکی از افسراد رمان و یک قطعه از قصه وارد می‌کند و همین شیوه روایتگری، نقطه‌ضعفی را در دل اثر می‌کارد.

تعدد شخصیت‌های داستان به علاوه موارد قبلی باعث شده است بعضی از شخصیت‌های کتاب نمره قابل قبولی در حوزه شخصیت‌پردازی نگیرند و همین موضوع خواننده را در مسیر همذات‌پنداری و ارتباط با اشخاص قصه با مشکل روبه‌رو می‌کند.

«ترکه‌باز» با تمام نقاط ضعف و قوتش تلاش کرده است به قدر چند ورقی، هم عبرت تاریخ را به زیر زبان مخاطبین ببرد و هم شیرینی و طراوت نامشای قصه‌ای در نواحی بختیاری‌نشین ایران. اثر محصول مطبعه انتشارات سوره مهر است که در ۲۹۲صفحه و با قیمت ۹۸هزار تومان قابل تهیه است.

تاریخ